

Nastroje społeczne w lipcu

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

20 lat
Fundacji **CBOS**
1997–2017

Warszawa, lipiec 2017

20 lat Fundacji CBOS 1997-2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

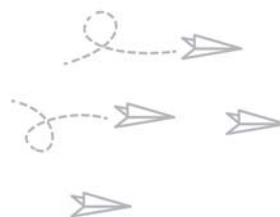
CBOS ZREALIZOWAŁ

836
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735
komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600
ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000
respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

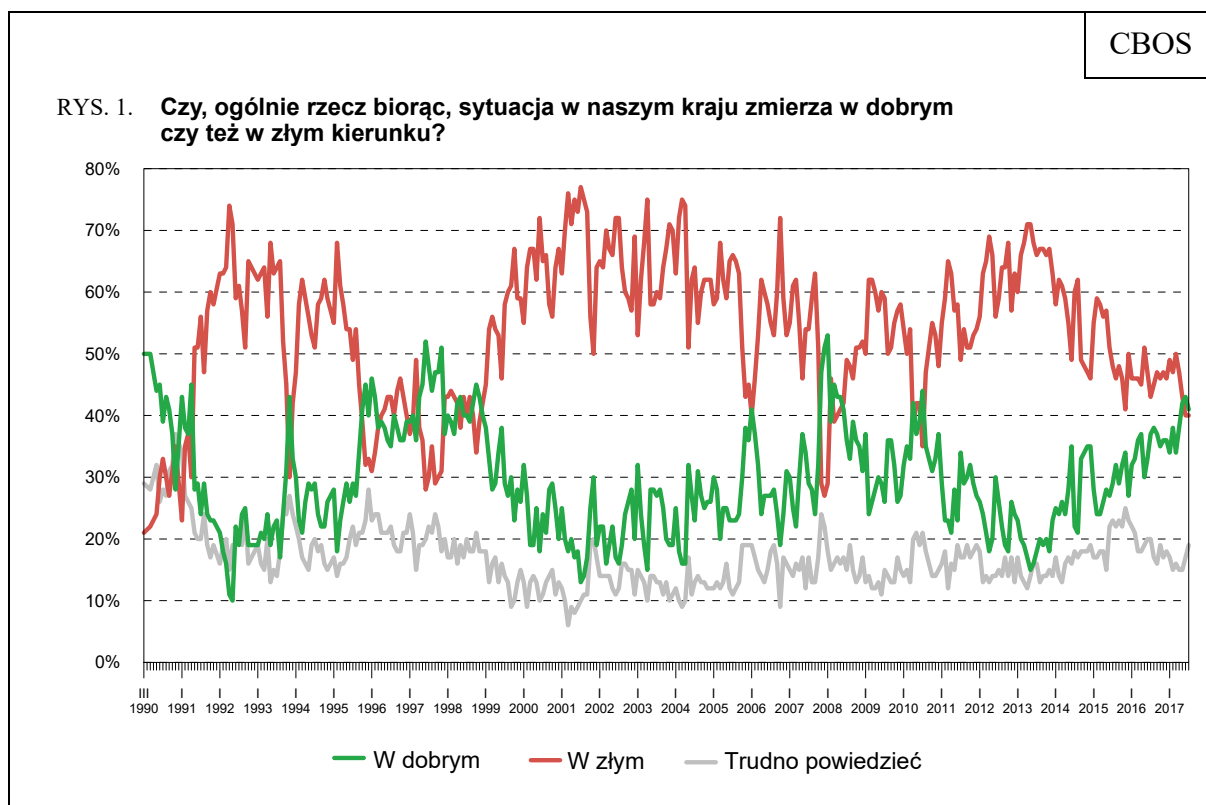

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Lipiec¹ nie przyniósł większych zmian w nastrojach społecznych – odsetki osób zadowolonych i niezadowolonych z rozwoju sytuacji w kraju się równoważą. Pozytywne zmiany odnoszą się głównie do sytuacji zawodowej Polaków. Od czerwca istotnie zwiększył się odsetek pracujących, którzy nie obawiają się utraty swojego obecnego zatrudnienia. Lepsze niż przed miesiącem są też oceny sytuacji w zakładach pracy respondentów, a przewidywania w tym zakresie – mniej pesymistyczne.

OCENY

Tak jak miesiąc temu dwie piąte badanych (40%) jest rozczarowanych **kierunkiem zmian zachodzących w kraju**, natomiast minimalnie większą grupę (41%, od czerwca spadek o 2 punkty procentowe) stanowią oceniający go pozytywnie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (326) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 29 czerwca – 6 lipca 2017 roku na liczącej 977 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	w procentach												
W dobrym	37	38	37	35	36	36	34	38	34	38	42	43	41
W złym	43	45	47	46	47	46	49	47	50	47	43	40	40
Trudno powiedzieć	20	17	16	19	17	18	17	15	16	15	15	17	19

Zadowolenie z kierunku rozwoju sytuacji w Polsce wyraźnie koreluje dodatnio przede wszystkim z prawicowymi poglądami politycznymi respondentów i częstszym ich udziałem w praktykach religijnych. Stosunkowo częściej niż inni wyrażają je również najmłodszy respondenci, zwłaszcza uczniowie i studenci, częściej mężczyźni niż kobiety (zob. tabelę aneksową 1).

W potencjalnych elektoratach zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju dominuje nad niezadowoleniem jedynie wśród wyborców PiS (84% wobec 7%). Sympatycy ruchu Kukiz'15, Platformy Obywatelskiej oraz respondenci niezamierzający uczestniczyć w ewentualnych wyborach parlamentarnych najczęściej negatywnie wypowiadają się o kierunku zmian w Polsce, przy czym wśród wyborców PO przewaga opinii negatywnych nad pozytywnymi jest prawie czterokrotna (70% wobec 19%). Osoby niezdecydowane co do udziału w głosowaniu są wyraźnie podzielone w ocenie sytuacji w kraju.

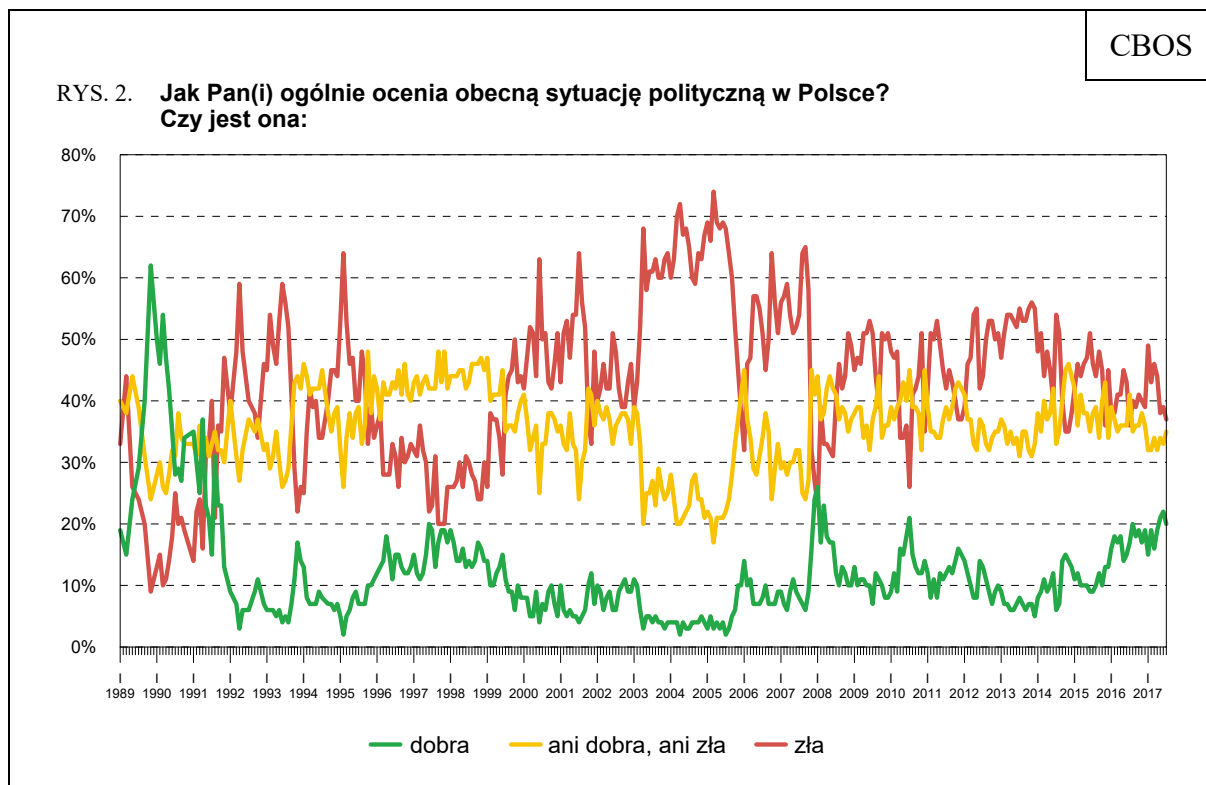
Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	84	7	9
Kukiz'15	37	40	23
Platforma Obywatelska	19	70	11
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	34	35	31
Niezamierzający brać udziału w wyborach	27	50	23

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

W ciągu miesiąca prawie nie zmieniły się również opinie na temat funkcjonowania sceny politycznej – blisko dwie piąte ankietowanych (37%, spadek o 2 punkty procentowe) wyraża niezadowolenie z obecnej **sytuacji politycznej w Polsce**, nieco mniejsza grupa (35%, wzrost o 2 punkty) uznaje ją za przeciętną, a tylko jedna piąta (20%, spadek o 2 punkty) – za dobrą.

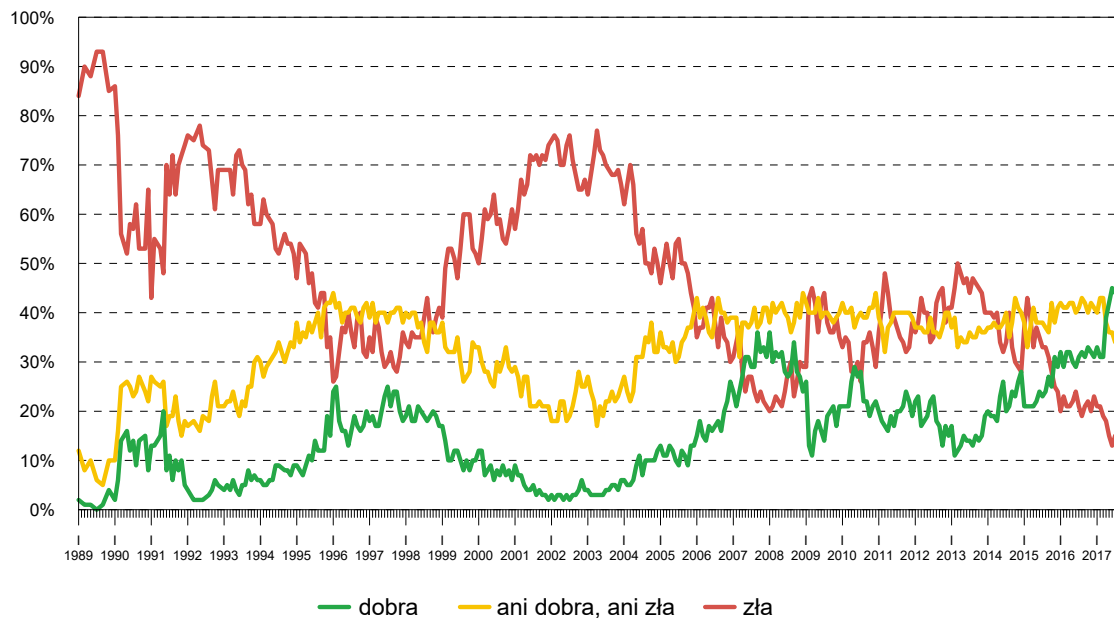
Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	w procentach												
– dobra	17	20	18	19	17	19	15	19	16	19	21	22	20
– ani dobra, ani zła	41	35	36	36	38	36	32	32	34	32	34	33	35
– zła	36	40	39	41	40	39	49	43	46	44	38	39	37
Trudno powiedzieć	6	5	7	4	5	6	4	5	5	5	7	6	8

Od dwóch miesięcy stabilne pozostają oceny **sytuacji gospodarczej w kraju**. W lipcu ponad dwie piąte respondentów (44%) ocenia ją pozytywnie, jedna trzecia (34%, o 2 punkty procentowe mniej niż w maju i czerwcu) uważa, że jest ona przeciętna – ani dobra, ani zła, natomiast co siódmy badany (15%, od czerwca wzrost o 2 punkty) jest z niej niezadowolony.

RYS. 3. **Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce?**
Czy jest ona:

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

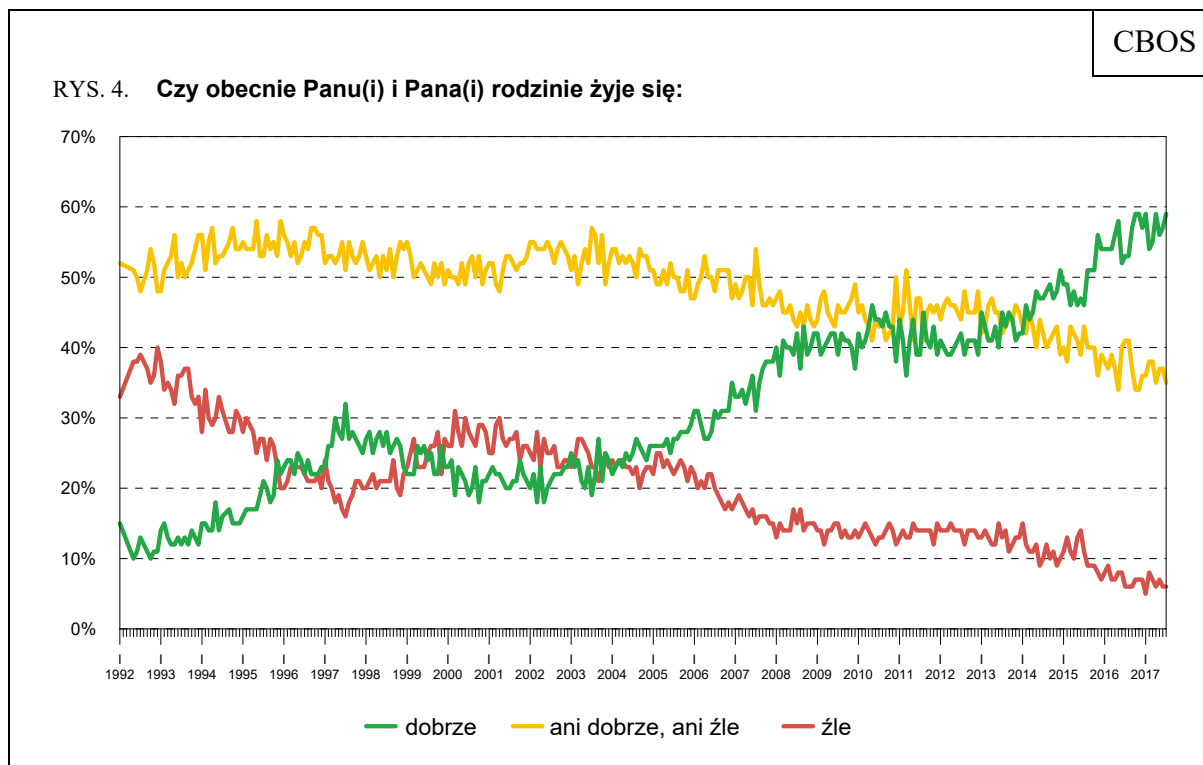
Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	w procentach												
– dobra	31	32	31	33	32	31	33	31	31	39	42	45	44
– ani dobra, ani zła	41	43	42	40	42	41	40	43	43	38	36	36	34
– zła	21	19	21	22	20	23	21	21	19	18	15	13	15
Trudno powiedzieć	7	6	6	5	6	5	6	6	7	5	7	6	7

Porównywalne z czerwcowymi są też oceny **poziomu życia respondentów i ich rodzin**. Niemal trzy piąte ankietowanych (59%, wzrost o 2 punkty procentowe) twierdzi, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, jedna trzecia (35%, spadek o 2 punkty) uważa, że przeciętnie, a co szesnasty badany (6%) – że źle.

Tabela 5

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	w procentach												
– dobrze	53	53	57	59	59	57	59	54	55	59	56	57	59
– ani dobrze, ani źle	41	41	37	34	34	36	36	38	38	35	37	37	35
– źle	6	6	6	7	7	7	5	8	7	6	7	6	6

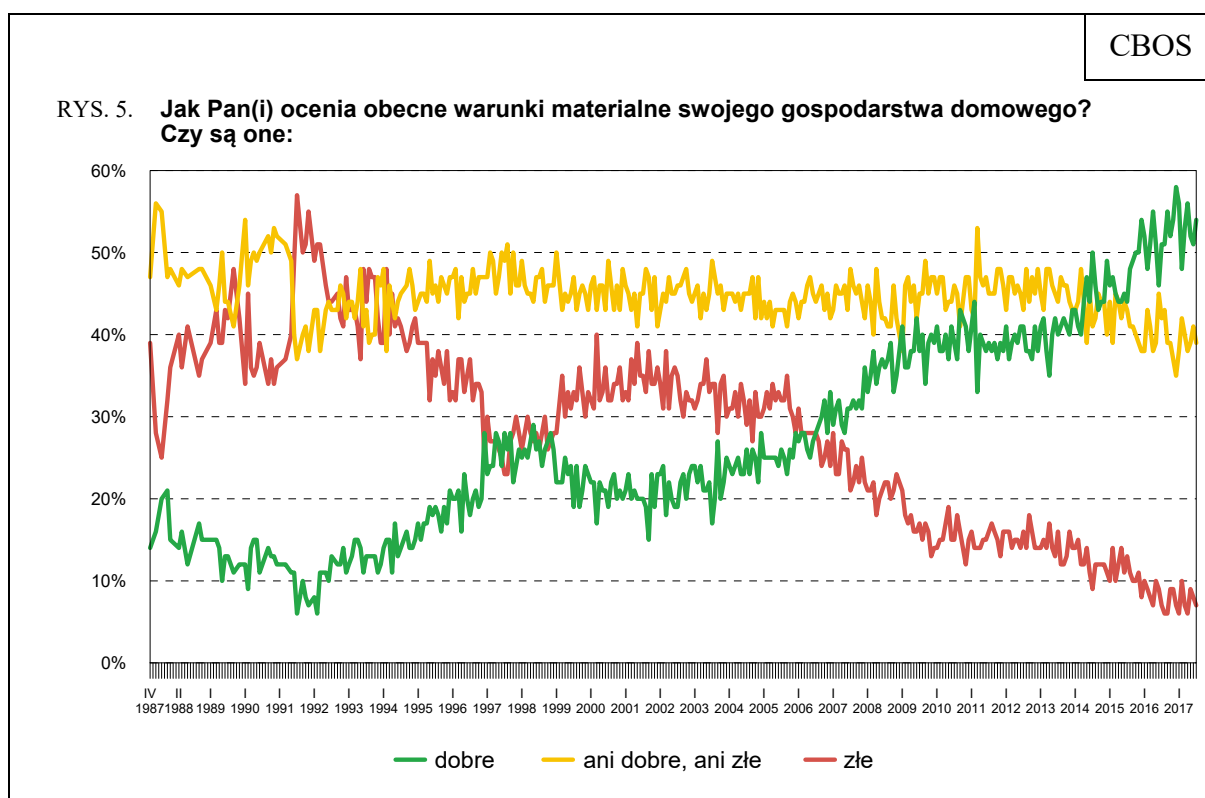

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Minimalnie lepsze niż w czerwcu są oceny **warunków materialnych gospodarstw domowych** respondentów. Obecnie nieco ponad połowa jest nimi usatysfakcjonowana (54%, wzrost o 3 punkty procentowe), blisko dwie piąte określa je jako przeciętne (39%, spadek o 2 punkty), a co czternasty wyraża niezadowolenie (7%).

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	w procentach												
– dobre	51	51	55	52	54	58	56	48	53	56	52	51	54
– ani dobre, ani złe	42	43	39	39	37	35	38	42	40	38	39	41	39
– złe	7	6	6	9	9	7	6	10	7	6	9	8	7

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?“, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

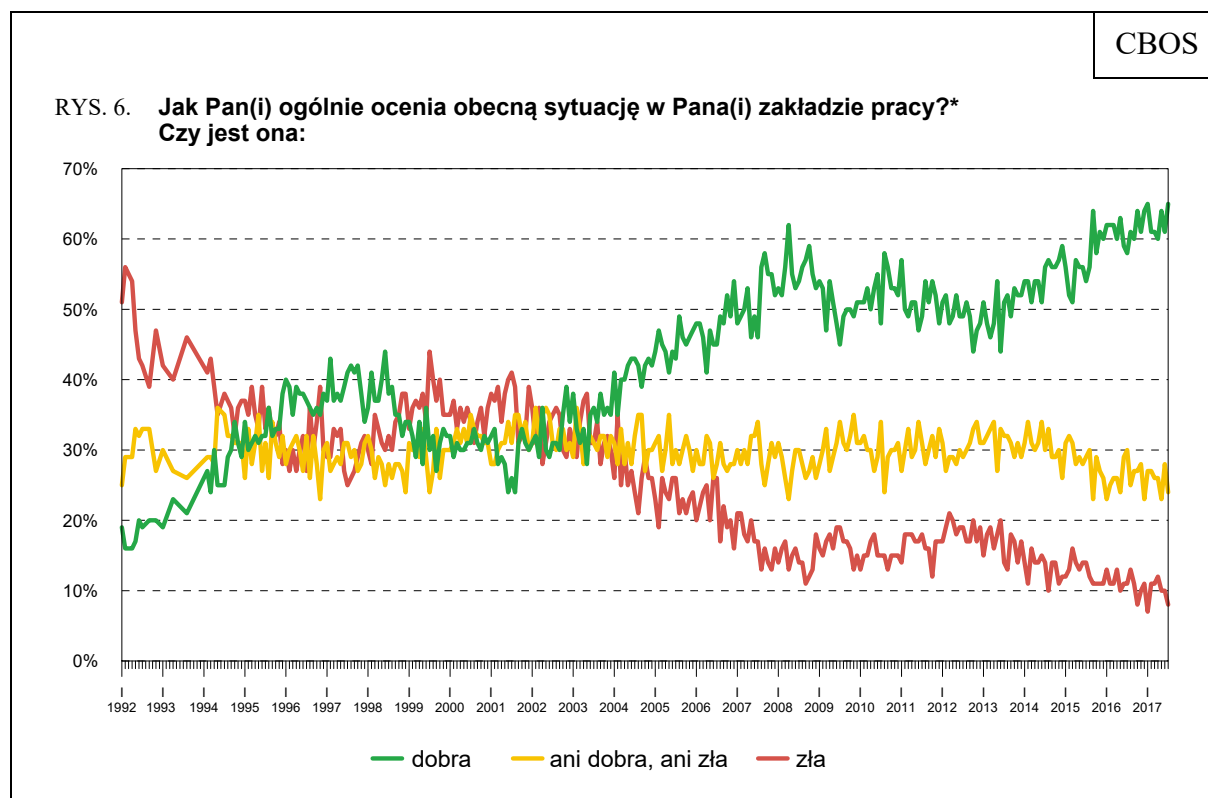
W lipcu poprawiły się też oceny **sytuacji w zakładach pracy**. Przybyło pracujących, którzy uważają, że kondycja firm, w których są zatrudnieni, jest dobra (wzrost o 4 punkty procentowe, do 65%), jednocześnie nieznacznie ubyło pracowników określających ją jako złą (spadek o 2 punkty, do 8%).

Tabela 7

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	N*	501	568	520	497	544	602	574	525	537	595	549	554
w procentach													
– dobra	58	61	60	64	61	64	65	61	61	60	64	61	65
– ani dobra, ani zła	30	25	27	27	28	23	27	27	26	26	23	28	24
– zła	11	13	11	8	10	11	7	11	11	12	10	10	8
Trudno powiedzieć	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	3	1	3

* Dotyczy osób pracujących, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze czasu

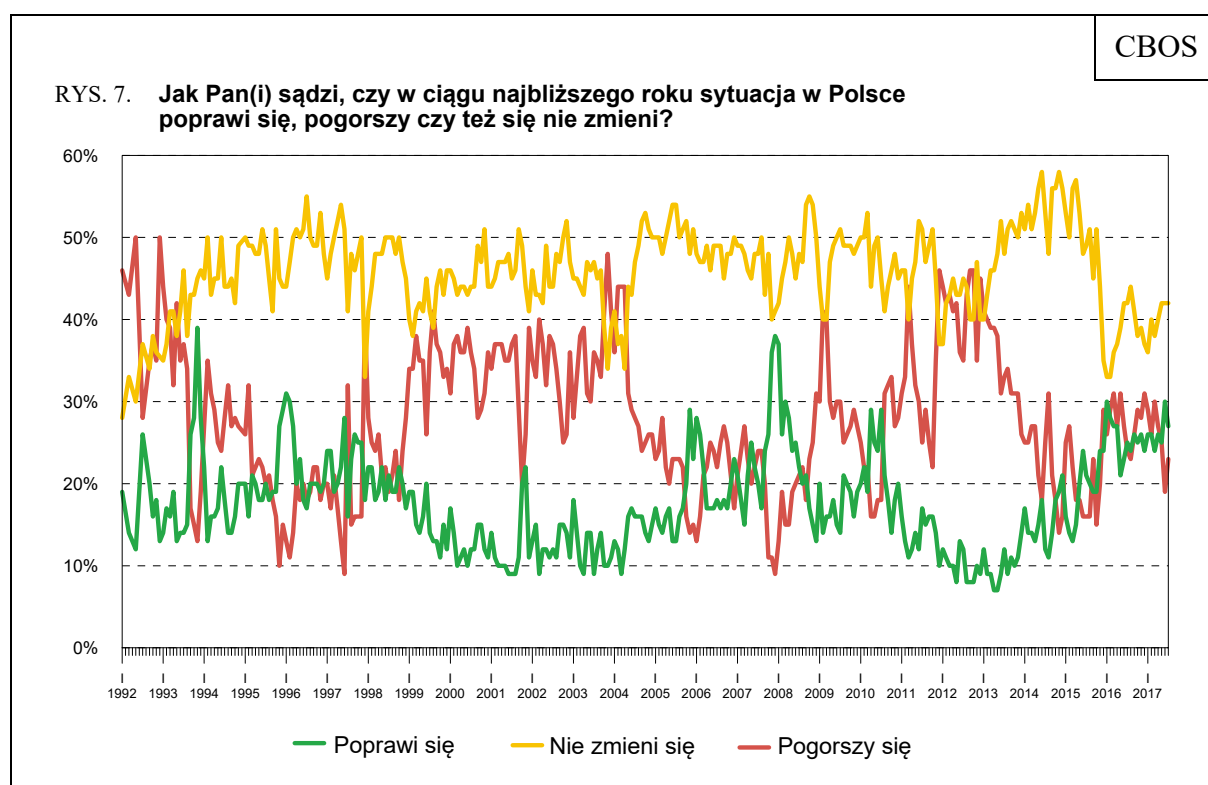
* Odpowiedzi osób pracujących. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

We wszystkich ocenach odnoszących się do wymiaru publicznego zróżnicowania społeczno-demograficzne kształtują się podobnie. Lepszym opiniom na temat sytuacji w kraju, sytuacji politycznej i stanu gospodarki sprzyjają przede wszystkim prawicowe poglądy polityczne oraz częstszy udział w praktykach religijnych. Negatywnym – poza lewicową orientacją i mniejszą religijnością – sprzyja niezadowolenie z własnej sytuacji materialnej, a w przypadku ogólnej sytuacji w kraju i sytuacji na scenie politycznej również wyższe wykształcenie i zamieszkiwanie w większych miastach (zob. tabele aneksowe 1–3).

Kwestie światopoglądowe nie mają z kolei większego znaczenia w ocenie poziomu życia respondentów i ich rodzin oraz warunków materialnych gospodarstw domowych. Te aspekty oceniane są z reguły tym lepiej, im młodszy wiek badanych, wyższy poziom wykształcenia, bardziej znacząca pozycja zawodowa, a także im wyższe dochody *per capita* oraz większe zadowolenie z własnej sytuacji materialnej. Ocena jakości życia związana jest także z wielkością miejsca zamieszkania – im większa miejscowość, tym lepsze opinie w tym względzie. Z kolei sytuację w zakładach pracy relatywnie najlepiej oceniają młodszy pracownicy (do 34 roku życia), respondenci zadowoleni ze swojej sytuacji materialnej, a spośród grup zawodowych – zwłaszcza pracownicy usług i robotnicy (zob. tabele aneksowe 4–5).

PRZEWIDYWANIA

W lipcu nieco wzrósł odsetek ankietowanych przewidujących pogorszenie **sytuacji w kraju** w najbliższym roku (o 4 punkty procentowe, do 23%), jednocześnie zmniejszył się odsetek tych, którzy twierdzą, że się ona poprawi (o 3 punkty, do 27%). Tak jak przed miesiącem największa grupa respondentów (42%) spodziewa się utrzymania *status quo*.

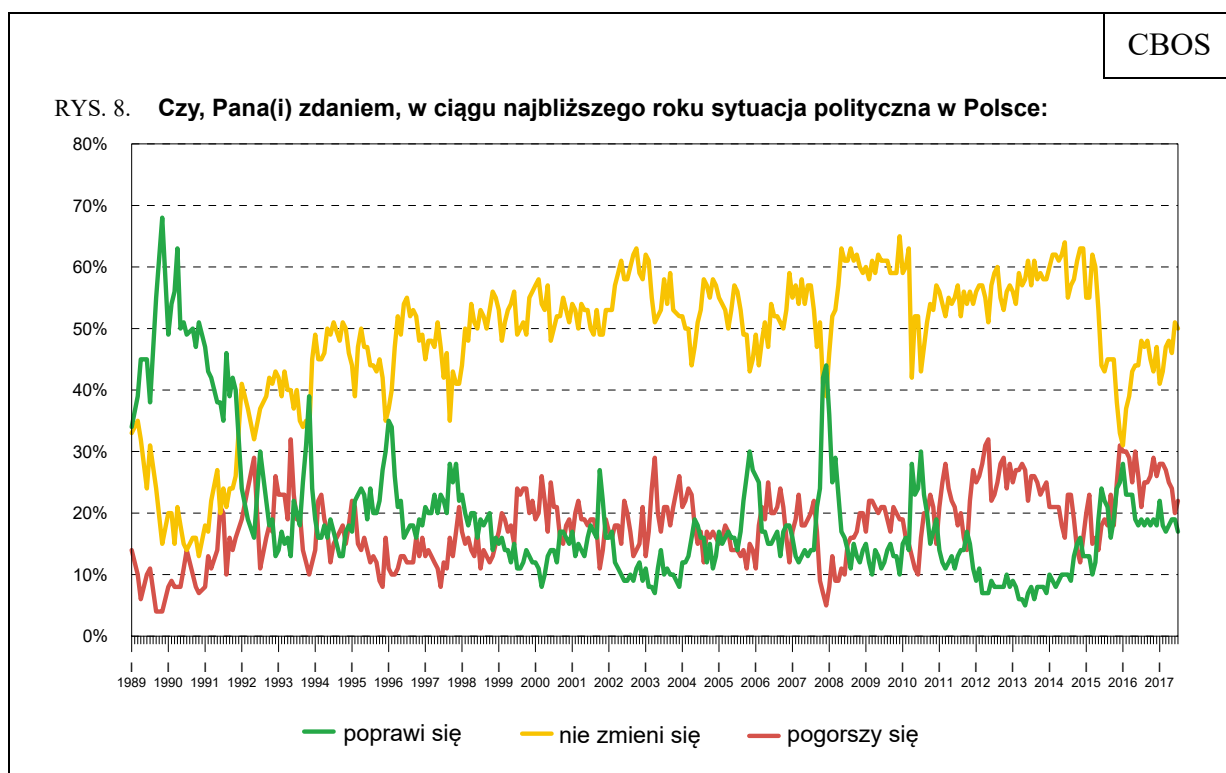

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 8

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	w procentach												
Poprawi się	25	24	26	25	26	24	26	26	24	26	25	30	27
Nie zmieni się	42	44	41	38	39	37	36	40	38	40	42	42	42
Pogorszy się	24	23	26	29	28	31	29	26	30	27	25	19	23
Trudno powiedzieć	9	9	7	8	7	8	9	8	7	7	8	9	8

Nieznacznie pogorszyły się też przewidywania dotyczące **jakości życia politycznego w kraju**. Obecnie ponad jedna piąta badanych (22%, od czerwca wzrost o 2 punkty procentowe) twierdzi, że w najbliższych dwunastu miesiącach sytuacja polityczna w Polsce się pogorszy, niespełna jedna piąta (17%, od czerwca spadek o 2 punkty) wyraża przeciwną opinię, najczęstszy zaś (50% wskazań) jest pogląd, że sytuacja w tym zakresie nie ulegnie zmianie.

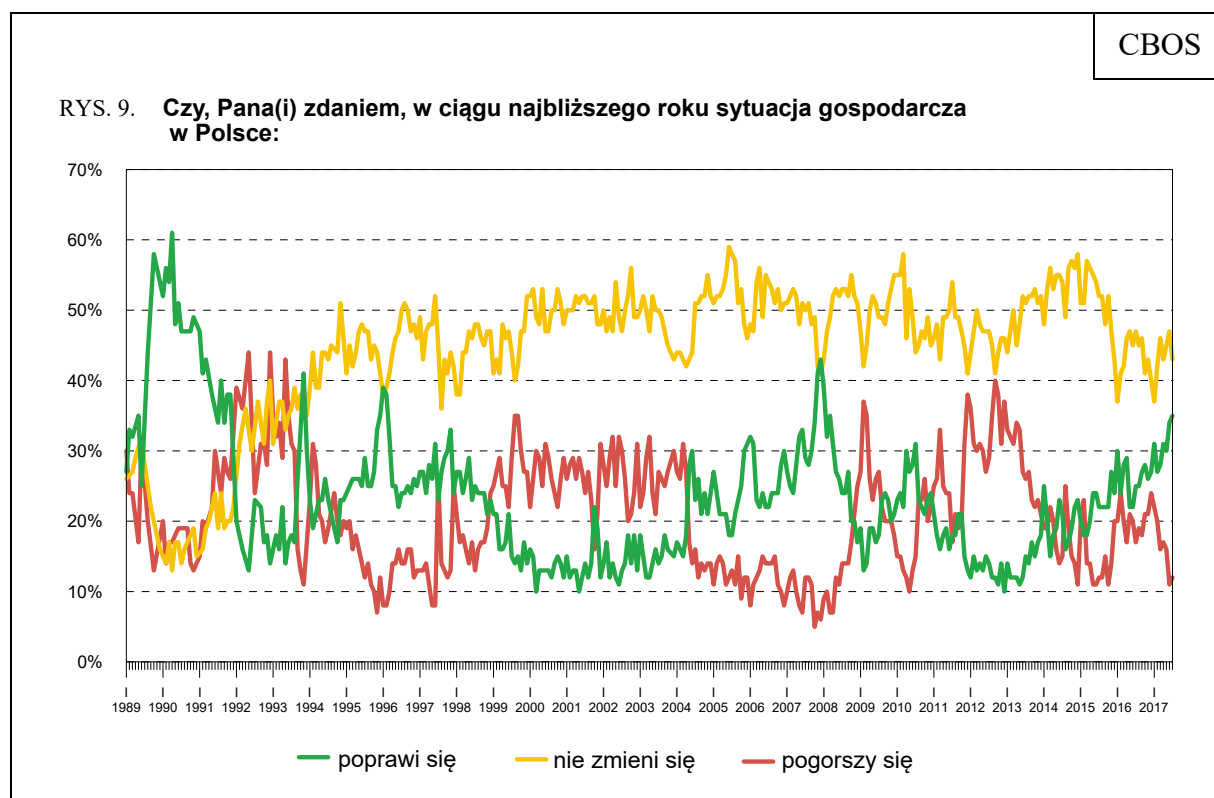

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 9

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2016						2017							
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
	w procentach													
– poprawi się	19	18	19	18	19	18	22	18	17	18	19	19	17	
– nie zmieni się	48	47	48	45	43	47	41	43	47	48	46	51	50	
– pogorszy się	21	25	25	26	29	26	28	28	27	25	24	20	22	
Trudno powiedzieć	12	10	8	11	9	9	9	11	9	10	11	10	11	

Zbliżone do czerwcowych są z kolei prognozy **sytuacji gospodarczej w kraju**. Jej pogorszenia obawia się jedynie co ósmy badany (12%), a niemal trzykrotnie większą grupę stanowią osoby spodziewające się poprawy (35%). W dalszym ciągu największy odsetek respondentów (43%, spadek o 4 punkty procentowe) nie przewiduje zmian w tej dziedzinie.

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

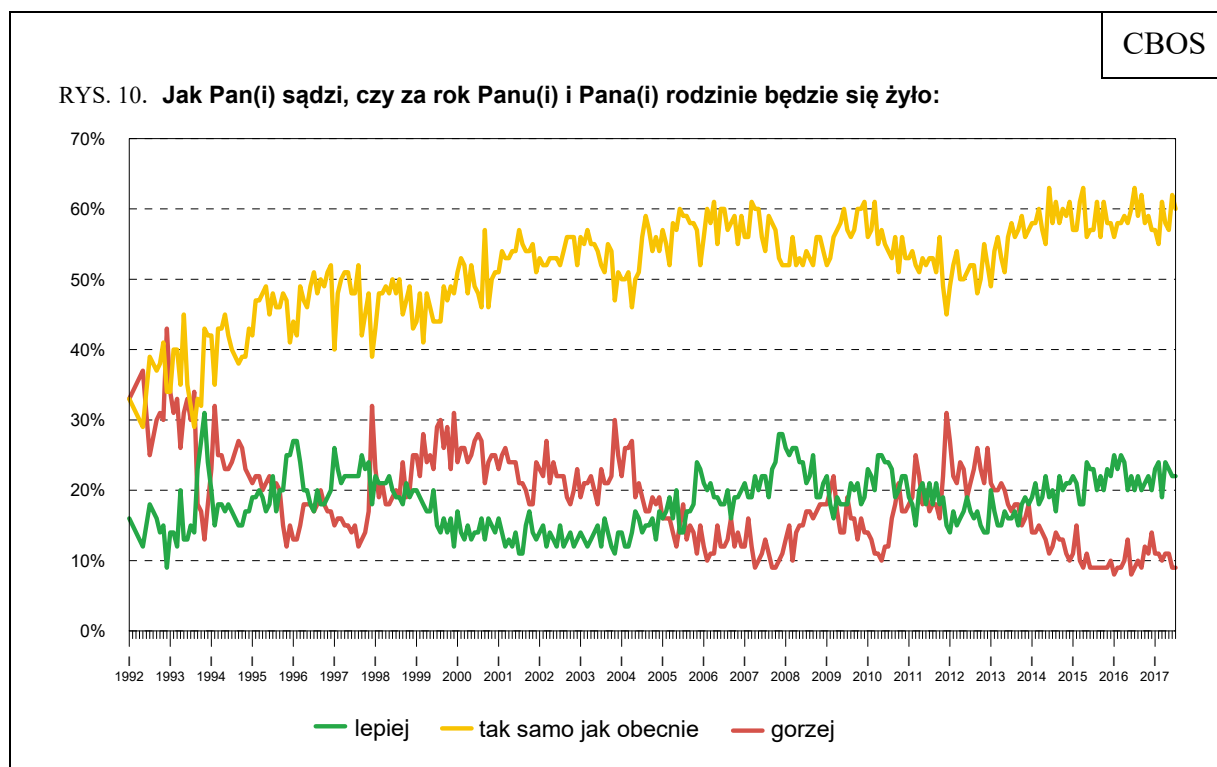
Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	w procentach												
– poprawi się	25	25	27	28	26	27	31	27	28	31	30	34	35
– nie zmieni się	47	45	46	41	43	40	37	42	46	43	45	47	43
– pogorszy się	17	19	18	21	21	24	22	20	16	17	16	11	12
Trudno powiedzieć	11	11	9	10	10	9	10	10	10	9	9	8	10

Tak jak przed miesiącem, większość badanych prognozuje, że w najbliższym roku **poziom życia ich samych i ich rodzin** pozostanie stabilny (60%, spadek o 2 punkty procentowe). Pogorszenia jakości życia spodziewa się 9% respondentów, a poprawy – 22%.

Tabela 11

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	w procentach												
– lepiej	20	22	20	21	22	20	23	24	19	24	23	22	22
– tak samo	63	59	62	58	59	57	57	55	61	58	57	62	60
– gorzej	9	10	9	12	11	14	11	11	10	11	11	9	9
Trudno powiedzieć	8	9	9	9	8	9	9	10	10	8	9	7	9

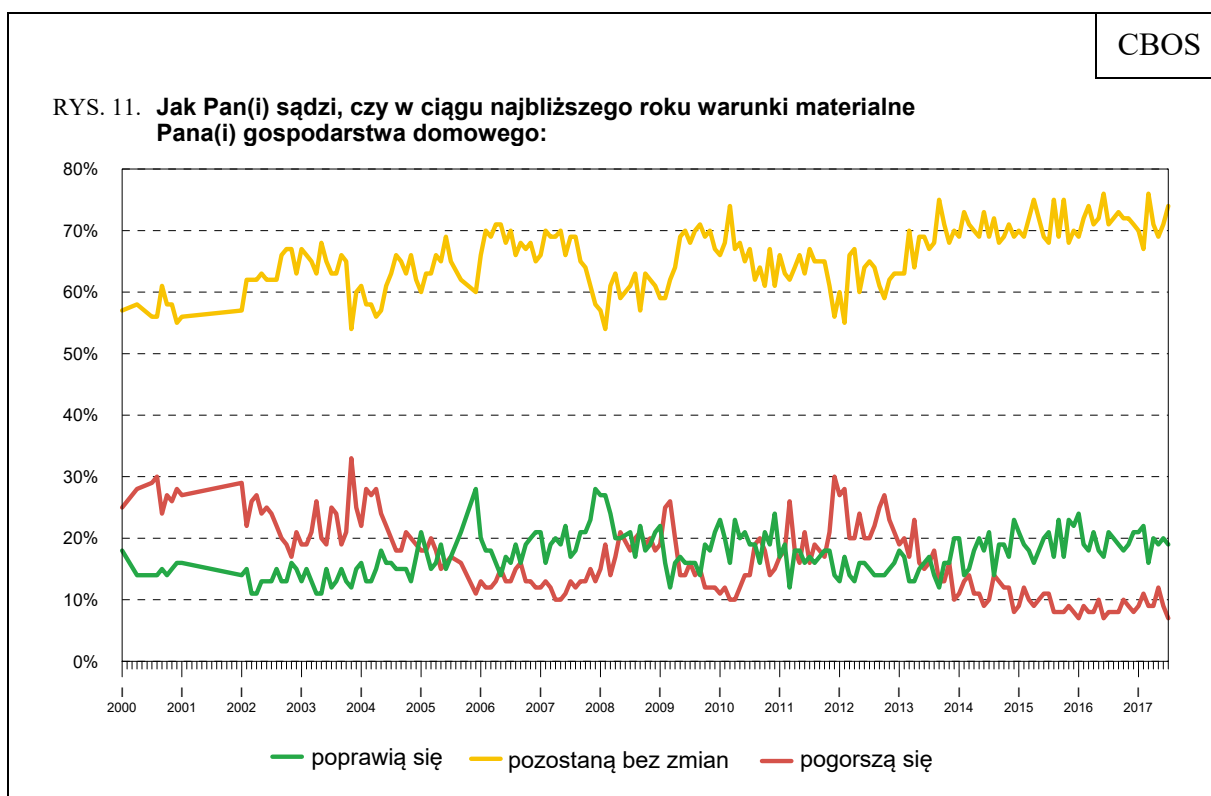

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

W prognozach **warunków materialnych gospodarstw domowych** również zdecydowanie dominuje przekonanie o utrzymaniu *status quo* (74%, wzrost o 3 punkty procentowe), natomiast pozostali badani niemal trzykrotnie częściej mają nadzieję na ich poprawę (19%), niż obawiają się pogorszenia (7%, spadek o 2 punkty).

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2016						2017							
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
	w procentach													
– poprawią się	21	20	19	18	19	21	21	22	16	20	19	20	19	
– pozostaną bez zmian	71	72	73	72	72	71	70	67	76	71	69	71	74	
– pogorszą się	8	8	8	10	9	8	9	11	9	9	12	9	7	

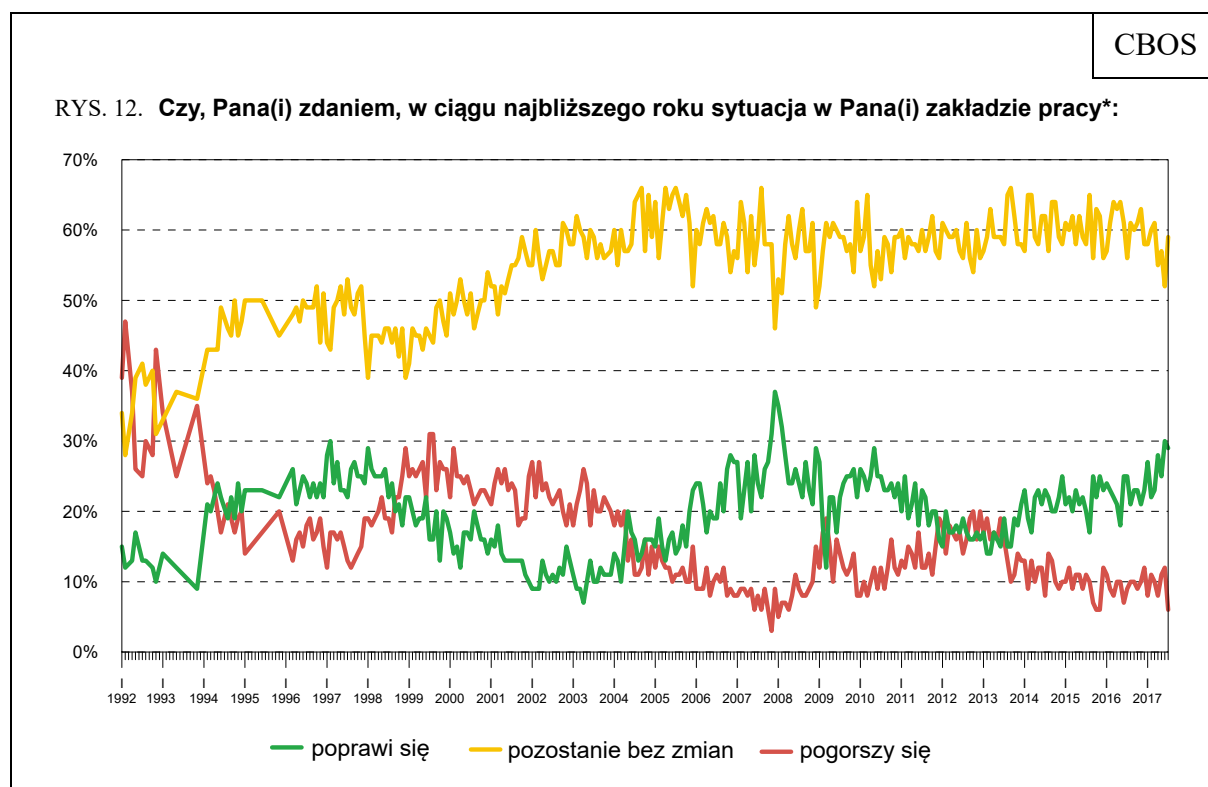

W stosunku do czerwca poprawiły się przewidywania dotyczące kondycji **zakładów pracy respondentów**. W zasadzie nie zmieniła się liczba pracowników uważających, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładach pracy się poprawi (29%), jednak znacząco ubyło tych, którzy prognozują jej pogorszenie (z 12% do 6%). Przybyło opinii świadczących o utrzymaniu *status quo* (wzrost z 52% do 59%).

Tabela 13

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2016						2017						
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	N*	501	568	520	497	544	603	574	525	538	595	550	554
w procentach													
– poprawi się	25	21	23	23	21	23	27	22	23	28	25	30	29
– pozostanie bez zmian	56	61	60	61	63	58	58	60	61	55	57	52	59
– pogorszy się	9	10	10	9	10	12	8	11	10	8	11	12	6
Trudno powiedzieć	10	8	7	7	6	7	7	7	5	9	7	6	6

* Dotyczy osób pracujących, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze czasu

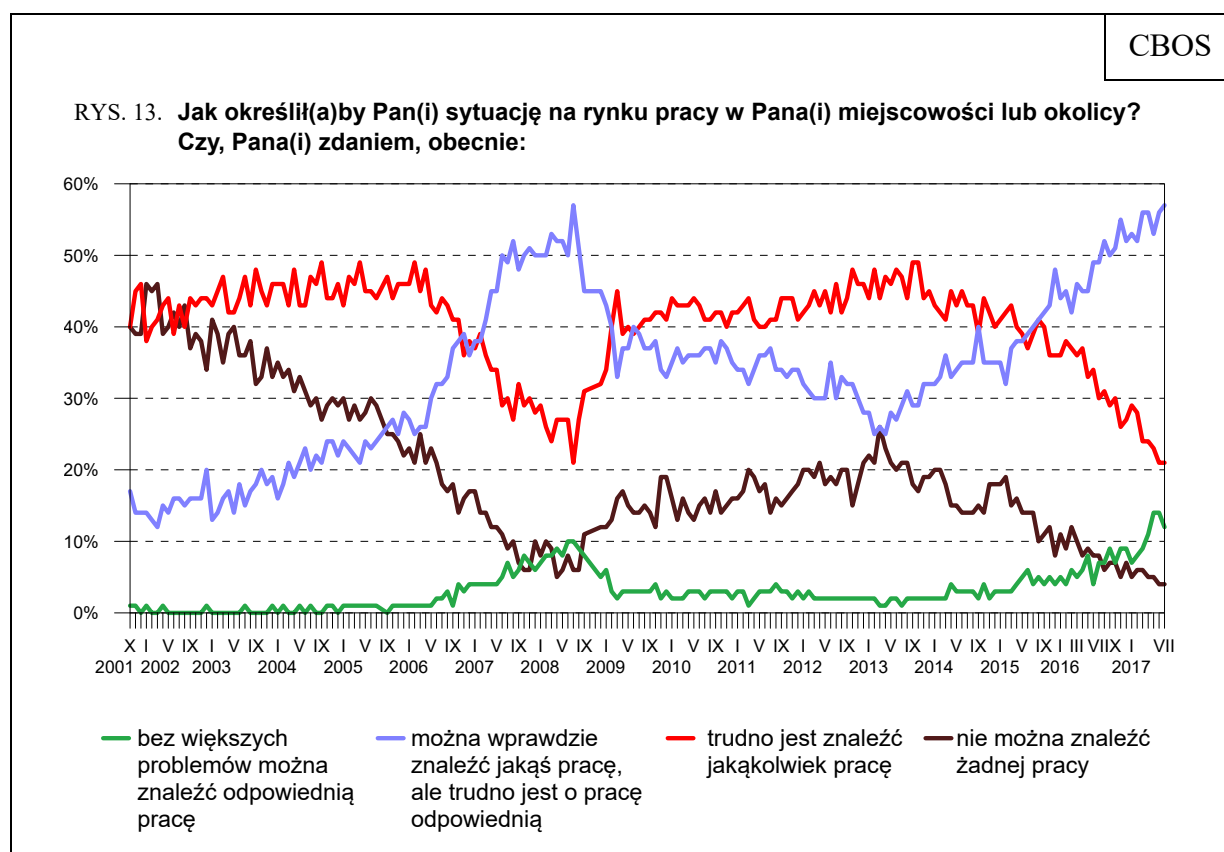
* Odpowiedzi respondentów aktywnych zawodowo. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY I BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA

W ciągu ostatniego miesiąca niemal nie zmieniły się oceny **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Ponad dwie trzecie ankietowanych (69%) sądzi, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć zatrudnienie, w tym jednak 57% ocenia, iż trudno jest o pracę odpowiednią. Jednocześnie co piąty badany (21%) uważa, że trudno znaleźć jakąkolwiek pracę, a 4% respondentów twierdzi, że nie ma szans na żadne zatrudnienie.

Tabela 14

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2016						2017							
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	7	7	9	7	9	9	7	8	9	11	14	14	12	
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	49	52	50	51	55	52	53	52	56	56	53	56	57	
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	30	31	29	30	26	27	29	28	24	24	23	21	21	
– nie można znaleźć żadnej pracy	8	6	7	7	5	7	5	6	6	5	5	4	4	
Trudno powiedzieć	6	4	5	5	5	5	6	5	6	5	5	5	6	

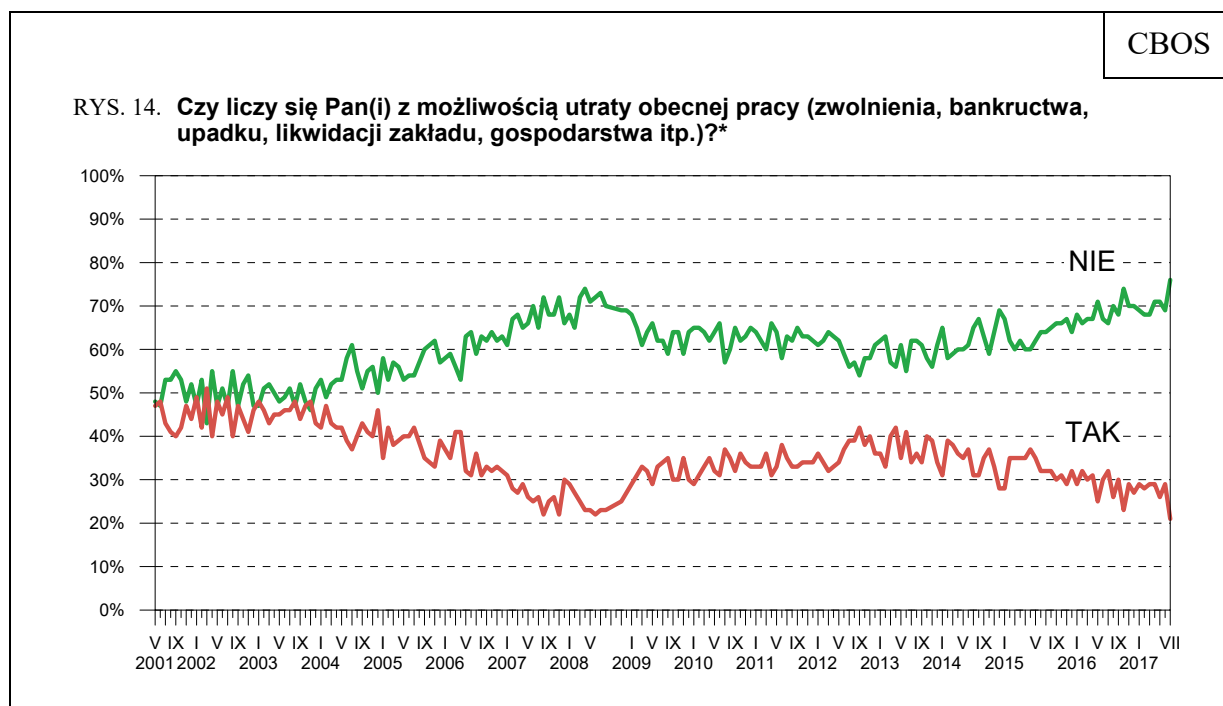

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Przekonanie o możliwości znalezienia satysfakcjonującego zatrudnienia wyrażają przede wszystkim mieszkańcy największych miast, osoby uzyskujące najwyższe dochody *per capita*, a w grupach zawodowych zwłaszcza prywatni przedsiębiorcy. Z kolei opinię, że żadna praca nie jest dostępna, relatywnie częściej niż inni podzielają bezrobotni, osoby niezadowolone ze swojego statusu zawodowego i badani najniżej wykształceni – zob. tabelę aneksową 6.

W ciągu ostatniego miesiąca wyraźnie zmalało w Polsce **poczucie zagrożenia bezrobociem**. Obecne wyniki w tym zakresie są rekordowo korzystne – ponad trzy czwarte pracujących (76%, od czerwca wzrost o 7 punktów procentowych) deklaruje pewność zatrudnienia, natomiast nieco ponad jedna piąta (21%, spadek o 8 punktów) liczy się z możliwością utraty pracy.

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” i „raczej się z tym liczę” (TAK) oraz „nie, to mało prawdopodobne” i „raczej nie” (NIE). Pominęto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Uwaga: Pytanie zadawano respondentom mającym pracę, łącznie z rolnikami i osobami pomagającymi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego oraz pracującym na własny rachunek poza rolnictwem

Tabela 15

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	2016						2017																			
	VII (N=501)	VIII (N=568)	IX (N=521)	X (N=497)	XI (N=544)	XII (N=603)	I (N=575)	II (N=525)	III (N=538)	IV (N=595)	V (N=551)	VI (N=554)	VII (N=522)													
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	8	32	4	26	5	30	4	23	4	29	5	27	4	29	5	28	5	29	4	29	3	26	5	29	4	21
Raczej tak	24		22		25		19		25		22		25		23		24		25		23		24		17	
Raczej nie	38		37		38		46		39		41		39		39		37		40		40		42		40	
Nie, to mało prawdopodobne	28	66		70		68		74		70		70		69		68		68		71		71		69		76
Trudno powiedzieć	2	2	4	4	3	3	3	3	1	1	3	3	2	2	4	4	2	2	1	1	3	3	2	2	3	3

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze czasu

Możliwość utraty pracy nieco częściej niż inni biorą pod uwagę osoby o relatywnie najniższych dochodach *per capita* (31% z nich liczy się z taką ewentualnością), niezadowolone ze swojej sytuacji materialnej (38%), w wieku od 35 do 44 lat (29%), a spośród grup zawodowych przede wszystkim pracownicy usług (29%) i robotnicy niewykwalifikowani (27%) – zob. tabelę aneksową 7.

W lipcu nastroje społeczne utrzymują się na poziomie zbliżonym do majowego i czerwcowego. Oznacza to, że w ocenie ogólnej sytuacji w kraju Polacy są niemal równo podzieleni, sytuację na polskiej scenie politycznej oceniają najczęściej krytycznie lub neutralnie, natomiast w ocenie sytuacji gospodarczej – podobnie jak w wymiarze prywatnym – przeważa zadowolenie. Dwie trzecie pracujących pozytywnie ocenia sytuację w swoim miejscu pracy, a ponad połowa ogółu respondentów jest usatysfakcjonowana własną sytuacją materialną i poziomem życia.

W przewidywaniach na najbliższy rok dominuje przekonanie, że zarówno w wymiarze publicznym, jak i prywatnym nic się zasadniczo nie zmieni. Od czerwca istotnie zmniejszyło się natomiast poczucie zagrożenia bezrobociem – obecnie deklaruje je już tylko jedna piąta pracujących. Większość badanych jest też przekonana o możliwości znalezienia zatrudnienia w Polsce. Trudności w tym zakresie dostrzega jedynie co czwarty respondent.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI